

ئىسلامگۈل راي تونىدۇ ۋە ،
ئىسلامگۈل راي مېنىلا ئۇچۇر . .
نووسىنى: ستيقان شۇ مېنى

بہ قصہ کردن لہ سہر دیاردہ کی وک ٹیسلامی سیاسی پوہیستیمان بہ
رووبہر و پانتایہ کی فراوانتر بہ ٹوہی بتوانین بہ شہوہ کی
گشتی و لہ تہواوی سیاقہ جیاوازا کا نہوہ لہو دیاردہ بہ بدوہین،
بہام من لہر دا لہ سہر سہ ٹاست یان راستر بہام لہ سہر سہ تہوہر
قصہ دہکم دہم شہوہ بہ تہوزیفی دہکم:

تہواری یکدم : ئیسلامگہ را چید؟

دوا بـ دواى هـ وـ شـ اندنـ وـ دـ وـ تى خـ لـ فـ تى عوسمانلى لـ دوانزى ئازارى ساى 1924دا لـ لايىن تورك كـ ماليىـ كانـ وـ، بـ چـ ند ساـ كـ كـ م يـ كـ مين گروپى ئىسلامى ريشـ يـ خـ واز لـ مىسر بـ نـ وى گروپى (برايانى موسـ مان — اخوان المسلمین) دروست بوو كـ مـ هامى سـ رـ كـ ئـ م دـ ستـ يـ گـ انـ وـ دـ سـ اتى دـ وـ تى خـ لـ فـ ت بوو بـ سـ رـ شانـ يـ سياسى، لـ رـ وـ لـ نـ و دنيای ئىسلاميدا زـ مينـ سازبوو بـ سـ رـ هـ دان و پـ كهاتنى چـ ندين گروپى ترى ئىسلامى رادىكاى كـ هـ موويان خـ ونيان بـ گـ انـ وـ دـ وـ تى خـ لـ فـ تـ وـ دـ دى، كـ دـ توانين (إخوان المسلمین) بـ دايكى هـ موويان دابنـ ين، لـ هـ ناوى ئـ و گروپـ دا چـ ندين گروپى تر دـ نـ دـ رـ وـ كـ هـ ر يـ كـ كـ يان بـ ئـ استـ يـ كـ جياواز هـ نـ گـ و بـ رـ و ئـ و خـ و نـ دـ نـ تـ.

ئەم روتانە بە هیچ خوندنە واییکی عەقەلانی و ژیربەژیی و دیدەکی نوو و هاوچەرخ بە چەمکە قورئانی و ئیسلامیەکان بە هەمان تاکتیکی سەردەمی پەغەمبەر (محەممەد) و، کەوتنە کار بە کەنتە کردنی جیهان یان باشتەر بۆین بە پاشەکشە کردنی جیهان بە دەخی رابردوویەکی دوور کە لە تەوانینی ئەواندا ئەو رابردوو رابردوویەکی بە خەوش و بەگەردە و کەمەیی پەشین (سەلف) کەمەییکی نمونەیی (مثالی) بە هاوتا بوو، ئەرشیفی ئەو رابردوو بە راددەیی کە خەنی و دەوڵەتەندە کە وڵامی هەموو پەرسیار عەقەلانی و مەعریفییەکانی مەرقەفی کەن و نوو و کەمەیی کەن و نووی داوێ تەو، هەر بەی پەویست ناکات مەرقە لە غەیری ئەم رابردوو پاکە بە شتەکی تر بگەن.

ھارو اک چان (ئبو بکری سدیق) دیگووت (گکر بر ب) گوریسی ملی

حوشتر کەم بگەم لێ نەو قورئاندا دێدەزم (و) ئێم رێوتەش بێ هەمان شەو رابردوو و دینە کە ی گشتگیر دیکات و دێی و جارێکی تر کتومت بێ هیچ جیاوازییەک ئێو رابردوو وەک خە ی بگەم نەتەو بێ بێ لێ بێر چاوگرێتی هەلومەرجی بابەتی و کەمە ی تە دنیای نوێ کە دنیای کە پێ لێ ئاوەگە ی خەرا. لێم حە تە شدا کە ی ئیسلامگەرکان بێ توندەو و میانەو و هەمان خەونیان هە ی و تە نیا ستایە ی کارکردنی سیاسییان لێک جیاوازی، بێم لێ دوا و سەنگە دا هاوئامانج و هاوئەگان.

سەرباری ئێمەش ئێم رێوتانە هاتوون تا دێروازەکانی عەقە کەم بەدەن و دێرگاکانی دیالەگ داخەن و بێ شەو یەکی نەقە ی و بێ بیرکردەو لێ نەو تە کستەکان و مەژوودا شوێنکەوتە بن، چوونکە هەموو جەرگ لێژیکبازییەک لێ فەرھەنگی ئێواندا یە کسانە بێ زەندیق بوون (فەمن تەمنطق تەزندق) و مافی بیرکردنەو و رامان و هەو سەستەکردن لێ دێرەو ی کتەب و سوونەت و رای کە ی زانایان (إجماع العلماء) رێت دێکە نەو، تە نەت ئیخوانەکان دۆزمنی سەرکە ی ریفەرمخواری و نوێگەرانی بیری ئیسلامی بوون و بێ هەمان شەو ی حە نە لیەکان کەوتە دژایە تیکردنی رەشەفکران و موسەمانانی نوێخواری، گەر لێ رابردوودا حە نە لیەکان بەر بەستی یە کەمی بەردەم رێوتەکی عەقەانی وەک (مەعزەل) بووبن ئێوا ئیخوانەکان و ئیسلامگەر رای هاوچەرخی بەر بەستی سەرکە ی بەردەم رەشەفکران و موسەمانانی نوێخواری (مەمەد عەبدە — جەمالەددین ئەفغانی) پەشەنگی بوون، لێم چەرخە شدا (د. نەسر حامد ئێبو زەد — د. مەمەد ئەرگەن و چەندانی تر) خەکانەکی ناسراو بوون لێ هەمان بواردا.

تەواری دوو م : توندەو یی و میانەو یی

بێر لێ هەر شتێک جیاکاری و پەلەنکردنی ئیسلامگەرکان بێ سەر دوو پایەگا، کە یەکە میان پایەگای توندەو وکانە و هەموو جەرگ عەقە و گەتوگە و زمانی پەکەو هەلەکردنەک نراوە تە لاو، بێ پەچەوانە شەو پایەگاکی تر بەوای بە دیموکراسی و دیالەگ و هاوئەهنگی هە ی و بیروەکانی خە ی بەسەر ئێوی دیدا ناسە پەنەت و بەشەو یەکی بەرچاو کراوە یە کە زیاتر لێ نەو ئێم پایەگایە دا پەنجە بێ (إخوان المسلمین) درێژ دیکرەت. لێ بەنەتەو هە ی، چوونکە لێ راستیدا ئیسلامگەر رای توندەو و میانەو بوونی نییە، هەر چەندە دێتوانین موسەمانی توندەو و میانەو لێک جودا بکەین، بێم ئێوی لێ نەو ئااستە ی ئیسلامگەر ایدا بەت ناتوانرەت وەک میانەو و وەسف بکەرەت، چوونکە کە ی ئیسلامگەرکان لێ توندەویدا یەکانگیر و هاو بەشن.

لله ردا جى خى تى ئو پرسىار له و ئىسلامگه رانه بکين كه خيان به ميانده و دزانن: ئايا باووهى خيان ئىلغا كرد توه به ئايه تكانى جهاد و هاندانى كوشتن و توندوتىژى؟ ئايا ميانده و كان سور تى (التوبه) يان له قورئانه كى بن باخه يان دهره ناوه؟ ئايا ميانده و كان هشتا به وايان وا نييه به هشت له ژر شه به نكي شمشهردايه؟ ئايا ميانده و كان جورئه تى ئوه دكه كن كه دهيسه كاني جهاد و تالانى پشتگوو بخن و بهن سهرده مى كارپه كردنيان به سه رچوو؟ ئايا ميانده و كانيش ته كفيرى ئوه كه سانه ناكه كن كه ره خنده له ئىسلام و پارتى سياسيه كانيان ده گرن؟.

به گومان تاكه شتهك رهوتى ميانده و له تونده و جيا ده كاتوه له ودايه كه ئوى يكه ميان هه لوم رجه باب ته خو نده توه و دزانن ته پارسه نكي هه ز به لاي كه دا لاره، به نام ئوى دوو ميان به ته گه يشتن له زمينه و واقع به شه ووه يكه هه چووانه بانگه شه به كار هه ناني زه بروزه نگ ده كات، گه ره وردينه و له مه ژووى (إخوان المسلمين) له نزىكه و به ره ئه م راستيه ده كه وين: به نمونه له سه ره تاي كارى ئوه گروه ده به شه ووه يكه ده رده كه ون وكه كه موه يكه ريفه رمخواز، له و ساته وخته شدا (حسن البنا) ده يووت (له گه خه يكه وكه دار وا بن گه ره به رديان ته گرتن ئوه وا ئوه به ريان ته بگرن)، به نام له وكاته كه ده بنده ره كه خراوه يكه ته كمه و به نفوز ده مامكه ي سه رچاويان لاده دن و له م له حزه يده دا (حسن البنا) ده ده (ئه وه ي له به رده م هاووه تايانى ميسر دايه، هه به ژاردنه له نه وان دوو سه نگه ردا: په يوه نديكردن به ئىخوانه و يان دژايه تيكردنمان). به نا، ره گه ي سه يده م نابينه و هه ره ده ستايه تى نه كردن و قبوه نه كردنه يكه به دوژمنايه تيكردنى ته ده كات.

تا ده كات به وه ي ئىخوانه كان هه ده ستن به ده ركردنى گه قارى (النفير) كه له راستيدا ناوى گه فاركه هه گه رى گه لكه مانا و مه دلولاتى تايبه ته به خى تى كه گرنگترينيان برىتية له ته عبير كردن له هه سته توندوتىژى گروه كه. ئيدى له په سه يكه له سه ر خه دا گروه كه به ره ره و ته يكه چه كداريه ده وه و (حه سن به نا) شه باسى جهاد ده كات و ئه مجاره يان له جهاده ده روونه و به باز ده دات به ره و جهاده كوشتنى نه ياران. هه ره له م باره وه به نا ده ده ته (جهاد فه ره زكه ي په ويست و ئاشكرايه كه هه ره ده به ته بكر ته). ئيدى له م به ره واره به دواوه ئه م گروه چه ندين جموجيه چه كداريه و جهاده ي به ده ده خات كه تيره ركردنى (نه قراشى پاشا) نمونه يكه هه ره به ره جه سته يان.

له كوردستانيش له به رده م هه مان ئه زمونده اين، يكه گه ره ووى ئىسلاميه كه

راستەوخەلقەكەكە (إخوان المسلمین) و ناشكرەت بە هیچ جەركە مەژووی یەكگرتوو بە جیا لە مەژووی (إخوان) سەر بکەت، بە لەوێشی یەكگرتوو لەو چەركە ساتەدا خە رادەگەیەنەت (1994) كە هیچ مەترسیەك لەسەر كورد و پاكتاوی گەلەكەكە نەماوە، رەبی هەبوو لە بەرەمەنەنە توندوتیژیدا، هەرچەندە گەلەكە هەوایانداوە بە ئێوەی خەیان بە جیا بگرن لە رۆتە ئیسلامیەکانی تر (كەمە و بزوتنە) بەمەم لە واقعەدا یەكگرتوو و هەموو ئێوانیتریش یەك ستراتیژیان هەبێ و سەر بە یەك شوێنی بیرکردنەوە و دنیابینی بە دەرروێ خەیان و دەرورەریان، بەمەم بە كەمەك جیاوازییە. كە دەتوانین بەمەین گەر گروپی (قاعیدە و داعش) بەی عەسكەریی ئێ و بزوتنەوێ بەت، ئێ و یەكگرتوو بەمەم سیاسیەكەیت.

رەنگە یەكگرتوو (میانەو) بەشوێنە یەك پەڕ بەدات بە كۆلتووری زەبروزەنگ كە لە توندوتیژیەكە (قاعیدە و داعش) جیاواز بەت، لەوانە (داعش) لەبەر مەنبوزبوونی خە و بچووكبوونی وێ قەبارەكە توانای ئێوەی لە نەو كایە كۆلتووریەكەدا تیرە بەرەم بەهەنە، بەكەو تەنیا دەتوانەت فەزایەکی نائارام بەرجەستە بکات، بەمەم یەكگرتوو بەهەی بەهەزی و فراوانی قەبارە كۆلتووریەكە لە توانایدا یە كار لەنەو لایەنە كۆلتووری و كەمەمە یەتیەکاندا بکات.

یەكگرتوو لە رەگە ی رایەیی راگەیانەدن و مینبەری مزگەوتەکان و فەتوا دەدات و مەلاکانیشی رەژانە لە وتار و وەزەکانیاندا نەفرەتی ئاسمان بەسەر هەموو ئێوانیتری دەرروێ خەیاندا دادەبارەن، دیسان ئێوە هەر یەكگرتوو دەیوەت رەخنەگران و رەشەبیرانی نەیار بئەنەتە تەلبەندی رقی خەك و وەنایەکی ناشیرینیان لە نەو زەینی خەكدا بە دروست دەکات و هەمیشە هەر رەخنەگرتەك لە ئیسلامگەرەکان یەكسان دەکات و بە رەخنەگرتن لە خوا و پەغەمبەرەكە، چوونكە ئیسلامگەرەکان خەیان بە سەبەری خوا دەزانن لەسەر زەوی، لەبەر ئێوە لە سترەكتەر و ئێ و پەلەنکردنەوێ كە لەسەر و بەاسمان كرد بە هەداچوونە ئێگەر نا لە جەوهەر و ماهیەتدا هەموو رۆتە ئیسلامگەرەکان یەك شتە و دوو ووی دراوەكن.

تەویری سەپەم : ئیسلامگەرە رای کوردستان و كەشە نەتەوێی لەم چاپتەرەدا دەبەت ئاماژە بە ئێ و بکەت كە ئایا ئیسلامگەرەکانی کوردستان تا چەند بەشداربوون لە خەباتی ئازادیخوازانە گەلی کوردستان و شانەبەشانی هەزەکانی دیکە لە سەنگەردا بوون بە بەرگریکردن لە کوردبوون و ستەملەکراوی ئێ و گەلە؟ كە لە راستیدا

ئىسلامگەرلەر كان نىيەتلىرىنى (نىيەتلىرىنى ئويلىشىش) لىق ئاغى سەختىلىكلىرىنى
بوونى خەلق ئاشكرا بىلەن، بىلىملىرىنى سەلەكەتلىرىنى سەلەكەتلىرىنى
(ئىخۋان) لىق كوردستان دىگەنلىرىنى بىلىملىرىنى سەلەكەتلىرىنى رابردوۋ كەچى
سەلەكەتلىرىنى (1994) دۆلەت راپىلىرىنى لىق ئىشەنچلىرىنى (يەككەلىرىنى) دا خەلق
رادىگەلەنەت، تەنەتلىرىنى ئىشەنچلىرىنى لىق ئاغى ھەستىيەلىرىنى خەلقلىرىنى شاخدا
تەلەكلىرىنى بىلەن نەنگەن ولىك خەلقلىرىنىكى نەنەلىرىنى زەلەك بىچەك دىمەنەتلىرىنى.
لىق مەلەكەتلىرىنى چەندەن سەلەكەتلىرىنى رابردوۋشدا ولىق ئىشەنچلىرىنى كار كەرنەلىرىنى رەتلىرىنى
ئىسلامگەرلەر كانەتلىرىنى بىلەن شەكەتلىرىنىكى كەرنەلىرىنى بىنەمەن نىيەتلىرىنى لىق نەتلىرىنى
چەلەكەتلىرىنى كوردەلەنەتلىرىنى خەلقلىرىنى سەلەكەتلىرىنى كوردستاندا كار بىلەن، بىلىم
پەلەكەتلىرىنى ۋە خەلقلىرىنى كەرنەلىرىنى كەرنەلىرىنى ۋە نەسەتلىرىنى نەسەتلىرىنى رەتلىرىنى
كەرنەلىرىنى، گەلەكەتلىرىنى ئىشەنچلىرىنى لىق ئىسلامگەرلىرىنى بىلەن شەكەتلىرىنى لىق پەلەكەتلىرىنى
گەلەكەتلىرىنى بىرى پەن نەسەتلىرىنى نەسەتلىرىنى، چەلەكەتلىرىنى ئىسلام رەلەكەتلىرىنى
ھەلەكەتلىرىنى گەلەكەتلىرىنى! ھەلەكەتلىرىنى (مەشەلەكەتلىرىنى) تەلەكەتلىرىنى بىلەن عەسەزەم
دەلەكەتلىرىنى (پەلەكەتلىرىنى نەتلىرىنى ۋە ئىسلام ولىك پەلەكەتلىرىنى نەتلىرىنى جەلەكەتلىرىنى و
گەلەكەتلىرىنى).

يەككەلىرىنى رەلەكەتلىرىنى سەلەكەتلىرىنى ولىق تەلەكەتلىرىنى خەلقلىرىنى بىلىملىرىنى فەلەكەتلىرىنى
ھەلەكەتلىرىنى ۋە خەلقلىرىنى ۋە دەلەكەتلىرىنى جەلەكەتلىرىنى كەرنەلىرىنى پەلەكەتلىرىنى كەلەكەتلىرىنى
نەتلىرىنى پەلەكەتلىرىنى، چەلەكەتلىرىنى جەلەكەتلىرىنى گەلەكەتلىرىنى لىق رەلەكەتلىرىنى
(خەلقلىرىنى كان) بىلىملىرىنى نەتلىرىنى مەلەكەتلىرىنى لىق كوردستان دەرەكەتلىرىنى (ۋەلەكەتلىرىنى
ئەلەكەتلىرىنى مەلەكەتلىرىنى). لىق كەلەكەتلىرىنى لىق چەلەكەتلىرىنى زەلەكەتلىرىنى كەلەكەتلىرىنى
يەككەلىرىنى مەلەكەتلىرىنى دەرەكەتلىرىنى ھەلەكەتلىرىنى ۋە جەلەكەتلىرىنى مەلەكەتلىرىنى بوۋەكەتلىرىنى
يەككەلىرىنى مەلەكەتلىرىنى بىلىملىرىنى بونەلەكەتلىرىنى لىق ھەلەكەتلىرىنىكى كەلەكەتلىرىنى ۋەلەكەتلىرىنى
دەلەكەتلىرىنى. ئەلەكەتلىرىنى بىلىملىرىنى ھەلەكەتلىرىنى ۋە رەلەكەتلىرىنى سەلەكەتلىرىنى حساب
بەلەكەتلىرىنى يەككەلىرىنى، بىلىملىرىنى ئەلەكەتلىرىنى خەلقلىرىنى بىلىملىرىنى فەلەكەتلىرىنى نەلەكەتلىرىنى
ئەلەكەتلىرىنى دەرەكەتلىرىنى بىلىملىرىنى رەلەكەتلىرىنى بونەلەكەتلىرىنى لىق كوردستان
بىلىملىرىنى مەلەكەتلىرىنى بىرى نەتلىرىنى ۋە بىلىملىرىنى گەلەكەتلىرىنى دەرەكەتلىرىنى
لىق بىلەكەتلىرىنى تەلەكەتلىرىنى لىق كەلەكەتلىرىنى بىلىملىرىنى نەتلىرىنى رەلەكەتلىرىنى خەلقلىرىنى
بەلەكەتلىرىنى.

لىق ھەلەكەتلىرىنى سەلەكەتلىرىنى ئەلەكەتلىرىنى كەلەكەتلىرىنى لىق بىلەكەتلىرىنى بەلەكەتلىرىنى يەككەلىرىنى
كەلەكەتلىرىنى كەلەكەتلىرىنى ئەلەكەتلىرىنى لىق (دەرەكەتلىرىنى) دەرەكەتلىرىنى بىلىملىرىنى گەلەكەتلىرىنى
دەلەكەتلىرىنى نەلەكەتلىرىنى بىلىملىرىنى دەرەكەتلىرىنى ۋە بىلىملىرىنى مەلەكەتلىرىنى كەلەكەتلىرىنى
دەرەكەتلىرىنى لىق فەلەكەتلىرىنى ۋە كەلەكەتلىرىنى ئەلەكەتلىرىنى لىق بىرى بىلىملىرىنى خەلقلىرىنى
كوردستان ۋە گەلەكەتلىرىنى خەلقلىرىنى لىق ھەلەكەتلىرىنى ئەلەكەتلىرىنى چەلەكەتلىرىنى، بىلىملىرىنى
ھەلەكەتلىرىنى گەلەكەتلىرىنى بىلىملىرىنى دەرەكەتلىرىنى لىق ۋە سەلەكەتلىرىنى گەلەكەتلىرىنى
لىق گەلەكەتلىرىنى كەلەكەتلىرىنى. ئەلەكەتلىرىنى جەلەكەتلىرىنى سەلەكەتلىرىنى ئىسلامى ۋەلەكەتلىرىنى
ەلەكەتلىرىنى دەرەكەتلىرىنى گەلەكەتلىرىنى بىلىملىرىنى خەلقلىرىنىكى بىلىملىرىنى ۋەلەكەتلىرىنى

ئەردەگان و حزبەکانی. ئەگەرچی من بە هیچ شوێنێک بەوام بە ناسی نالیزم نییە، بەلام ئێش و ئازاری گەلی کورد لە هەر شوێنێک بەت ئازاری دەم دەدات، کەچی ئیسلامییەکانی کورد نە وەک موسلمان نە وەک هاوئیشتمانی، هاوسەز نین لەگەڵ ئێش و ئازاری گەلێکەیان نەخاسە خەیان بەر شان بەخەنەر ئێو ئێش و ئازار.

نووسینی: ستیفان شەمزی
سوێد - ستەکەم

کتەب: سەرزەمینی هەموو ناوەکان. . سەباح ئێجدەر

ناوی کتەب: سەرزەمینی هەموو ناوەکان
شاعیر: سەباح ئێجدەر

[بە خوێندنەوەی ئەم کتەبە کلیک ئەرەکن.](#)

شانە کوردی بەپێی جوگرافیا . هەیدەر عەبدولرحمان

ماوەیەک هەڵەشانەکانی سەلمان بەردەوام جەمەیان دەلەچالاکێ و تیپەشانەکان نەڕەیان گرتوو بەنمایش کردنی بەرەمەکانیان .
بەندەری شانەیش کە بەندەکی هوشیارو تینووی شانەیی، وەئەو
بەربەستی کەڕەناو تەنگزە ئابووری، پشت لەشانە ناکاو و گەنادا
هەرگیز هەڵەکان بەبەندەرن، بەئێم هەڵەستی شانەکاران و

بینډری شانډی لږو شارډا ، هډر تنها چمکډکی هونډیری بډخډیو
هډناگرډ، لږوونډ گډورډتر مانایډکی نیشتیمان پډروډری دډگډیډنډت،
کډ لږو قډناغډدا قورسایډی خډیان هډی بډسډر ډووپډی هډنگاوډکانډ
ئو کډمډگایډ بډرو بډ مډدډنی بوون کډ دیارډ شانډ یډکډ لږ
کډگډ مکډمډکانډ

هډمیش بډوام بډو هډی کډ ئاستی شانډ لږکوردستانډ ئاستډکی
ډډډیډ نډک ډډها، ئو ئاستډ بډجوگرافیاو بډنډو لډشوډنډکډو
دډگډډت بډ شوډنډکی تر.

استډ کډ ئستا سلډمانډی لډگډډډپانډکډدا سوار چاکډ، بډام کډرکوک
و دهډک و هډنډ لډشارډچکډکانډ تری وډک دډربډندیخان و کډلاریش
لډگډډپانډکډدا دیارن و بزافډکی بډتینی شانډییان دډست پډ
کردډتو

ئووی لډگډډډپانډکډدا غائبو لډچاوډوانی بودجډ کډوتډتډ خډوکی
قو، تنیا هډولډر، کډ ساډ جارډ چالاکیډکی بډناو فیستیفاډی
مډنډراما پډشکډش دډکات و دډکډوډتو ناو خډوډکډو تا ساډکی تر
بډدم چاوډوانی هاتنی بودجډو بډئاگا دډتو.

تا ئو کډمډډ داگیرکارډی کارگډډی شانډ لډهډولډر دډسډا تی
خډسډپډنډرانډی خډیان بډسډر فډزای شانډدا بسډپډنن، شانډ هډر وډک
لاشډیډکی مردوی بډگډن لږو شارډدا هډر بډهډواسراوی دډمډنډتو

باناگډشتډک بډ سډماکردن . شیعری/ هادیانا ئامنډ . وډرگډډانی بډ کوردی/ فډرډیدون سامان

لډ ئاډډزی جانتاکډی منډا
چاوی ماناکانډی تډقیو وډک ئاواز
لډ هډرای جانتاکډمډا
مډبایلکډم ون بوو
ئاوازډکانډی خډوندارن لډگډ بډدډنگی شوډنډکډدا

چتر د بندو
برو لای خم تماشایکرد و
ساتکانی رندی له باخچکانی جوانی
برو هوراز بوونو،
ریگام به چاوم نه دا بینیت
بام به لزر به لامدا تیپه
جوانیی سهو کی ئادم له ستمکاریدا چه نراو
ئوان گوتیان
که که له کیوانی ژنان
له گه که ناگی خدی دردی کرد
ئو قسای قرو
دوگمکانی سر سنگی گنجانه
فراوانی چارگه ئاسا کردو
بانگه شتی ژنانی گاردوون و سوپایه یکه له ماچ دکات،
مه بایله کم له و به سه روبه ری
ئاشووبی هه ستمکان و له به دنگی شوخندا ون بوو
چاو به خوومار کی په بوون له مه بایله کم
له نه ای به یانه کدا مامز ئاسا باز دکات
سه مندر داوای شریعتی سه ما کردن دکات
جه ستم یکه فیه ری به خه و بوو
له سه ره واری خای و نه وزدا
ناخویت ت نه دواي تاوکه سه ما نه بیت
پرچی قهره جانه م گه ژاوکی شه پهلدار
گه پرژین سه ما به دوو سه مای داد
به نت شه پهل کشان و داکشان،
حیلای شه هو ت و مگه زی ئار زووی سه ما دکات
چام له فهره نگه کم م ئازاد کرد
له دایکبوون کی خولیای شتی بوو
پیت کانه م به رندی خه یان فیه ری
سه ما بوون
ئاخه خوای بارانی سه ر شوشه م گورم ناتوروژینیت به سه ما
به زیننی ته په هارکان تاسه د سووتنه ت چه شنکه له سه ما
قاو و مه بایله که له لایکه داننه د ته و نه به دیه تی سه ما فیه ری بیت؟
به تاسه و له رزینی سه ر په نه کانت به ژنه که در ژکه و
شه رم مه که به بانگه شتی پیاوکه به سه ما کردن
که خت ئار خووی سه مای نه و ده کی
سه مایکه حه ز دکات سه ما بکات له گه سه مادا.

شیعری/ هادیا ئامند- تونس

وگرگانی بی کوردی/ فریدون سامان

یەکێکم پێلێ ق... . سێلام عومەر

یەکێکم پێلێ ق...ی هاویشتم

سێراوی دایکم رزاندو

لێگ... ئێودا

چ...ام... ک...شی ما مان

یەکێکم نا... ک... گو...م ل...بوو

ئێ داکم بوو

د...چریکا ندوو

د...یگوت مندا...ک...م کوان؟

ل...وکا ت...و

ت...م...نم و...ک...س...راو...ک...ی داکم د...ژ...

ک...س... نیی... ک...یکا ت...و

ل...وکا ت...و

قرچ...ی شکا نی مندا...یم د... و

خو...ن ل... برینی ه...ستم د...تک...

ک...س... نیی... چا یکا ت...و

ه...شتا تامی

یەکێکم د...پ... شیری داکم ل... د...مما ی...

چ...ژی ی...ک...م ب...نی ئ...و و

ی...ک...م ماچی ل...و...کا نی

ل...ن...و د...ماری د...ما ی...

یەکێکم پێلێ ق...ی هاویشتم

سێراوی داکم ت...قاندو ب...ربوم...و

روناکیم دی و

ناوکیان ب...یم

بِه هَميشه
لِه يَكَم نيشتمان و
جوانترين سيما و
نازيترين كَسِيان دابِه يم
* * *

لِه وكا تِه و
وَكُو داکم ژانم دِه تِه و
دِه نا تِه نم
لِه وكا تِه و
يادِه كا ني وَكُو وِه دِه داش
لِه تِه مِه نم دِه تِه نا تِه نم
* * *

يَكَم پِه لِه قَه ي هاويشتم
دِه رِيَا يَك فرمِه سَكِي پِه شتم
لِه وكا تِه و
جيهاني من وَكُو داکم
نا تِه و چريكِه ي بِه رِه ژانم
لِه وكا تِه و
نيشتمان
تِه قيني سِه راوِه كان و
خوِه رِژانم.

غُرِيبيم. . دِه ي ژِه تِه ات

خودايِه كِه ي تِه و هَموو نامِه يِه و
غُرِيبيم دِه گاتِه كِه تايي؟
يِه ستا چاوشاركِه لِه گِل ميلي كا تژمِه ري تِه مِه نِه كِه م و
دِه م پِه يِه تِه لِه و نِه رِم تِه يِه ي ژيان ناوت تِه كا
خودايِه تِه و هَموو غُرِيبيم تاكِه ي
تاكِه ي بچمِه و ناو گِه رِدِه نِه كِه خا ي و
ونبوو لِه پِه كِه نينه كِه شيرين
خودايِه، كِه ي دِه تِه و ياري تِه زاه شِه رينم

خیا

کات بـر شـنـبـای ئـوارا نـت کـو تـم
لـ نـسـیـمـا خـم مـم بـیـنـیـو
شـوان
ئـسـتـر مـ ئـبـیـنـی
یـشـتـن، سـر تـای کـو تـنـی ئـو خـیا نـبـو
لـ دـر کـردنـ
لـ خـیا نـ تـکـردنـ
بـر بـوونـو بـر پـای مـن.
سـفـیـکـی یـشـسـی نـزای پـاکـبـوونـو و نـبـیـشـتـنـی کـرد.
دـی ئـژـهـات

لـزـم تـم نـ. . شـیـعـر / کـاو عـوسـمان عـومـر

نـوسـینـو یـ لـزـم تـم نـ، ،
لـسـر لـپـی پـنـجـر یـ با ،
مـرگ هـواش هـنـز نیـ، ،
پـلیـکـا نـی سـا تـو و خـتـ...
چـاو دـا گـیر سـاو کـا نـی بـ لـانـکـان...
لـ سـنـدو قـی خـم مـی شـوا ، ،
خـ و خـاشـاکـی و و شـکـا نـیـش ،
پـش شـتـن ، ،
بـای بـهـود یـی کـی کـردنـو ، ،
گـر چـی تـر شـکـا نـی...
سـفـر تـفـتـو تـا بـوون ، ،
ئـجـاری گـیا شـکـا نـی ئـازار یـش ،
لـ کـتـای یـی یـاری هـیـچ کـا نـی مـر قـا...
بـد سـت بـرد کـا نـو و و رـین ،...
شـا نـی دـسـتـی بـر و سـکـی زـم مـن ،... .

بە نەو زوڤى سىپى دارستان...
لە ھەيلى بوونا ووشك،
داخن، ئاسنە گەينەكانى...
زىندانى قەشەنگى دەرخى عىشق!
ئازىنە گريان لە پەيلى...
پەمەي ھەورا،
پەش ھەتنى شەي بە مانايى!
خانمى سىپى مەرگىش،،،
كەيلى كەيلى بەستەكانى سەو لەداو،
مەلە شەكانى سەلەن،،،
داخزانە دامەنى چىاي سىپى ئاستا.

.....
وېندەكە تابلەيلىكى نىگار كەشى فنلەندى
Hugo Simberg / By The River Of Life

بەردەكان.. شىعەرى شاعىرى گەورە: عەبدولسەتار نورعەلى**

لە عەرەبىيەو بە كوردى : ئەحمەد رەجەب
بەردەكە لە سەر شانى ھەدەگر
بە سەر شاخى ئازارەكان ھەدەكش
سەردەكەو
دەتەخوارەو
لە بازەنەكدا ، ئاسەش تارىكە ،
عەمار ھاواركەي بەند دەكات (1)
سىزىف بەردەوامە ، دەراوہ وەك لاسىكى لەھا تووہ (2)

بەردەكان بەردەكان بەردەكان
بەردەكان بەردەكان بەردەكان
بەردەكان بەردەكان بەردەكان
بەردەكان بەردەكان بەردەكان

به‌رده ره‌شه‌که ماچی کرد ؟
ژماره‌ی ده‌مه‌کان نازانر-ت
هاوش-وه‌کا نیشی

گوشت له ده ننگه که بهر زده بـته وه (4)
له پشت جوز له کانی مانه وه (5)
— ئه وه تا ئـمه ده جه نـگین
به رگه ده گرین
به رد باران
بار قورسی
له گهل قورسی به رده کان ئاشنا ین

**** ژماره یه کی زر له نووسهران و رښنیران ده** ښن شاعیري لـها توو به توانا عه بدولسه تار نور عه لی جـی شانازی گه لی عـراقه به گشتی و گه لی کوردستانه به تایبه تی وهـك مامـستایه کی دیاری بواری په روه رده و نووسـهـرـځـکی گه وره و شاعیر ځکی دره وشاوه و به توانا و رځنامه نووسیـکی سهـرکه و توو سونبول ځکی شیعهـه چونکه خاوه نی گه نجینه یه کی شیعهـه به جوانی کـښه و گـیروگرفته کانی کـمهـایه تی و سیاسي ده خاته روو. خاوه نی چه ندین کتـیبه و، به رده کان له سا ۱۹۹۴ نووسراوه و له کتـبی (علی اثیر الجلید) وهـرگیراوه.

شاعیر عەبدولسەتار نور عەلی لە کوردانی فەیلیە و لە ساڵی 1942 لە گەرکی باب الشیخ لە بەغدا لە دایکبوو و کۆلیجی (الادابی) بەشی زمانی عەرەبی لە ساڵی 1964 تەواو کردوو و ماوەی 25 ساڵ مامۆستای ئامادەیی بوو لە یاریزگاری الحلە و بەغدا.

تـبـیـنـی :

- (1) عهـمار : کوری یاسر یهـکـه له ئەسحابهـکان.
- (2) سـیـزـف : Sisyphus کا برایهـکی فـفـبازو بوو، لهـبهـر گومرایـی سزا درا بهـردـفـك له دامـفـنی شاخـفـك بـبـاته سهـرهـوه و كه گهـیشهـ لوتـكه بهـردهـكه بـفـ دامـفـنی شاخـهـكه بهـردهـبـفـتهـوهـو و بهـو شـفـوهـیهـ سهـر لهـ نوـفـ ههـمان كار دهـكات و بوو بهـ سزایـی تا ماوهـ. له پاش هـیـلاكـی دراوهـ بهـ زهـویدا وهـك تایهـی ئـفـتـمـبـل دهـخوولـفـتهـوهـ.
- (3) سوممهـیه : كچی خهـیات یهـكـه له ئەسحابهـکان " ئافهـرهـتـفـکی لاواز بوو ئەـبو جهـل رمـفـکی دا له دـفـیی كوشتـی و، سوممهـیه دایـکی عهـمارهـ كه له سهـرهـوه باسـكراوهـ.
- (4) دهـنگـفـکی روون.
- (5) جوـزهـله یان بهـ گهـرمیانی دووـزهـله وهـك له دـفـرزهـمان وتـراوه : مزامیر فـال داوود.

هــنـراوـفـ بـفـ مندـاـفـانـ.ـ. مـامـفـستا گیانـ.ـ. رـفـزا شـوان

مـامـفـستـای بـفـفـز و دـفـسـز
خـاوـفـن پـفـیـامـفـکی پـفـیرـز
* * *

تـفـ فـفـرکـر و پـفـشـفـنگـمـانی
هـیـوای گـفـل و نـیـشـتمـانی
* * *

دـفـسـفـزیمـان بـفـ کوردسـتان
رواندت لـفـ هـفـش و هـفـستمـان
* * *

هـفـردـفـم بـفـرـز و شـكـفـداری
لـفـنـاو دـفـ و لـفـسـفـر زاری
* * *

بـفـرخـودانـیت بـفـ هـاوتـایـفـ
تـاجـی زـفـفـ بـفـ تـفـرـوايـفـ
* * *

هــ ر بژیت مامـستـا گیـان
سیمبولی پـروـرد و ژیان

نـرویح : ۲۰۲۱